

Folketællinger 1787-1950

Folder nr.

01

STATENS ARKIVER

Handwritten signatures and notes in cursive script, likely from the census documents.

RIGSARKIVET

Folketællinger

Hvad er en folketælling?

En folketælling er en grundlæggende registrering af befolkningen efter bopæl i et givet år. Folketællinger giver således et øjebliksbillede af befolkningen, og hver person i en husstand er registreret lige fra husfaderen og hans familie til tjenestefolk og logerende.

Om hver person er der registreret en række oplysninger såsom navn, køn, alder, ægteskabelig stilling, stilling i husstanden samt erhverv. Fra 1845 voksede antallet af kolonner i de fortrykte folketællingsskemaer, og der blev derved plads til at angive en række nye oplysninger om hver person; det væsentligste nye var, at hver persons fødested blev registreret (se skemaet side 4-5).

Den første egentlige folketælling blev holdt i 1787 i kongeriget. Herefter fulgte folketællinger i 1801, 1834 og fra 1840 i faste intervaller frem til 1970. I de sønderjyske landsdele og oversøiske områder blev der også afholdt folketællinger, men det skete ikke altid i de samme intervaller som i kongeriget.

Mikrokort, mikrofilm eller original?

De ældste og mest brugte folketællinger hentes ikke længere frem fra magasinerne. I stedet kan du se dem på mikrokort eller mikrofilm på filmlæsesalen. Til hver folketælling findes et register, som henviser til numrene på mikrokortene/mikrofilmene (se vedlagte oversigt).

Karlsson, Ellen Margareta	11000
- August	57/2 19
- Knud	M. 4/5 1
- Gerda	M. 23/6 1
Karlsson, Robert Augustin	M. 14/3 1
Jensen, Jens Christian	- 10
-	- 11
-	- 8/1

Det skal du vide på forhånd:

For at du kan finde en person i en folketælling, skal du kende navnet og vide, hvor den pågældende opholdt sig på det tidspunkt, hvor folketællingen blev afholdt. Det bedste udgangspunkt er, hvis du kender sognenavnet eller eventuelt, hvilken by han/hun boede i.

Der findes forskellige hjælpemidler, der kan være nyttige at kende:

Hele landet:

- Postadressebogen for kongeriget Danmark
- Ejerlavsfortegnelse
- Trap Danmark (5. udgave) – har stedregister

Særligt vedr. de sønderjyske landsdele:

- Postadressebogen for De sønderjyske Landsdele
- Specialregistratur over slesvigske, holstenske og lauenburgske folketællinger

Særligt vedr. København:

- Evan Bogan: Københavns gadenavne – fra Kokkedal til Karlslunde og Dragør til Værløse (2003)
- Bent Jørgensen (udg.): Storbyens Stednavne (1999)

Hvilke oplysninger finder jeg i folketællingerne?

	1787 (1/7)	1801 (1/2)	1834 (18/2)	1840 (1/2)	1845 (1/2)	1850 (1/2)	1855 (1/2)	1860 (1/2)	1870 (1/2)	1880 (1/2)	1885 (1/2)*
Adresse	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Matr. nr.											
Navn	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Køn	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Foreløbigt opholdssted											
Alder	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ægteskabelig stilling	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Trossamfund							X	X	X	X	X
Fødested					X	X	X	X	X	X	X
Sidste opholdssted											
Statsborger-skab											
Husstands-stilling	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Erhverv/ fattighjælp	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Arbejdsplads											
Handicap					X	X	X	X	X	X	
Boligtælling										X	
Indkomst/ formue											
* tællingerne fra 1885 og 1895 blev kun foretaget i København og på Frederiksberg.											

	1890 (1/2)	1895 (1/2)*	1901 (1/2)	1906 (1/2)	1911 (1/2)	1916 (1/2)	1921 (1/2)	1925 (5/11)	1930 (5/11)	1940 (5/11)	1950 (5/11)
Adresse	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Matr. nr.			X	X	X		X				X
Navn	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Køn	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Foreløbigt opholdssted									X	X	
Alder	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ægteskabelig stilling	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
Trossamfund	X	X	X	X	X	X	X				X
Fødested	X	X	X	X**	X	X**	X	X	X	X	X
Sidste opholdssted			X	X**	X		X	X	X		
Statsborgerskab								X	X	X	X
Husstandsstilling	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X
Erhverv/ fattighjælp	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Arbejdsplads			X	X	X	X	X		X		X
Handicap	X		X		X	X	X		X	X	
Boligtælling		X									
Indkomst/ formue						X					
<p>* tællingerne fra 1885 og 1895 blev kun foretaget i København og på Frederiksberg.</p> <p>** oplysninger findes kun for København og Frederiksberg.</p>											

Folketællinger på internettet

I Dansk Demografisk Database finder du en del folketællinger, som du kan søge i. Folketællingerne for hele landet fra 1801 og 1845 er registreret færdigt i databasen, andre årgange er endnu ikke registreret fuldt ud.

På hjemmesiden arkivalier-online findes stadig flere originale folketællinger; de er skannet ind og du kan "bladre" i de originale skemaer. Det er ikke muligt at søge efter personer.

Vigtige www-adresser:

<http://www.ddd.dda.dk>

<http://www.arkivalieronline.dk/>

Bemærk inden du bestiller....

- *at større byer og købstæder* kan stå for sig selv i registrene og kan være inddelt efter kvarterer eller gadenavne. Kun første og sidste gadenavn på hver film er nævnt i filmfortegnelserne.

Hvad må jeg se?

Folketællinger indeholder personfølsomme oplysninger og er først tilgængelige, når de er 75 år gamle. Du skal derfor søge om adgang til at benytte folketællingerne fra 1940 og 1950 til egen slægtsforskning.

Regler for kopiering af folketællinger:

- folketællinger på *mikrokort og mikrofilm* må kopieres på film-læsesalen enten i readerprinteren eller med kamera, medens kortet/filmen sidder i læseapparatet
- *originale folketællingslister* må IKKE kopieres i kopimaskinen (dog er det tilladt at tage billeder af folketællingerne frem til og med 1930-tællingen)
- folketællingerne fra 1940 og 1950 må IKKE kopieres, da de ikke er umiddelbart tilgængelige

Folketællingerne fra 1940 og 1950 er ikke umiddelbart tilgængelige, men du kan søge om adgang til at benytte dem til egen slægtsforskning. Ved skranken på læsesalen kan du få et ansøgningsskema. Når du har læst vilkårene for brugen af folketællingerne og udfyldt skemaet med navn og adresse samt underskrift, skal skemaet afleveres ved skranken igen.

Adresser og telefonnumre

Rigsarkivet
Rigsdagsgården 9
1218 København K
e-mail: mailbox@ra.sa.dk
Tlf.: 33923310

Landsarkivet for Sjælland m.v.
Jagtvej 10
Postboks 661
2200 København N
e-mail: mailbox@lak.sa.dk
Tlf.: 35248200

Landsarkivet for Fyn
Jernbanegade 36
5000 Odense C
e-mail: mailbox@lao.sa.dk
Tlf.: 66125885

Landsarkivet for Nørrejylland
Lille Skt. Hansgade 5
8800 Viborg
e-mail: mailbox@lav.sa.dk
Tlf.: 86621788

Landsarkivet for Sønderjylland
Haderslevvej 45
6200 Åbenrå
e-mail: mailbox@laa.sa.dk
Tlf.: 74625858

Erhvervsarkivet
Vester Allé 12
8000 Århus C
e-mail: mailbox@ea.sa.dk
Tlf: 86128533

Statens Arkiver 2006
Tekst: Lisbeth Lademann/
Anette Jensen
Layout: Anette Jensen

Instruks for folketællingen 1787.

Kilde: Landsarkivet i Viborg B5A-75 Århus Stiftamt 1683-1799 reskripter.

Copie

Christian den Syvende af Guds Naade, Konge til Danmark og Norge, de Wenders og Gothers, Hertug udi Sleswig, Holsteen,

Stormarn, Dytmersken og Oldenburg.

Wor synderlig Gunst tilforn! Da Wi allernaadigst have funden for got, at ligesom i Aaret 1769 efter Wores Befaling af 15 Junii samme Aar blev foretaget en almindelig Folketælling i Wore Riger og Lande, for at faae en nøye Underretning om Folkemængdens Tilstand paa ethvert Sted, til Oplysning og Weiledelse udi de dermed forbundne adskillige nyttige Indretninger, saa skal og nu i samme Øyemed forandstales saadan Optælling, for det første i Wort Rige Danmark, som kand wise Folkemængdens Tilstand oweralt udi dette Rige paa den første Dag i næstkommende Julii Maaned; Saa er hermed Wores allernaadigste Willie og Befaling, at denne Tælling, paa det den kand bliwe saa nøyagtig og paalidelig, som det er dueligt, skal foretages paa følgende Maade: -

1.

Den skal oweralt, saawel i Kiøbstæderne som paa Landdet her i Riget, ligesom wed Tællingen i Aaret 1769 war fastsat, tage sin Begyndelse paa en wis bestemt Dag, hwilken skal være foranførte 1ste Julii næstkommende som er en Søndag, og saawidt Tællingen ikke paa en Dag kand fuldendes, fortsættes den i Kiøbstæderne de næstfølgende Søgnedage og paa Landet paa de efterfølgende Søndage, og skal wed Tællingen paa ethvert Sted antages som en uafwigelig Regel at de Børn som fødes efter d: 1ste Julii, men førend Tællingen endnu er fuldendt, ansees som ufødte og tælles altsaa ikke, hworimod de Personer, som maatte døe i dette Tidsrum fra 1ste Julii indtil Tællingen paa ethvert Stæd endes, tælles som lewende, paa det at af den heele Optælling kan erfares Folkemængdens virkelige Tilstand her i Riget paa foranførte Dag.

2.

Under Tællingen skal inddrages alle og enhwer af hwad Stand de end være, saawel Indfødte som Fremmede, der paa foranførte Dag opholder sig her i Riget, samt de Indfødte, der wel kunde være frawærende paa Reyser, men hworom wides at de enten her have deres sædwanlige Opholdsstæd, eller at de igjen agte sig tilbage for her at etablere sig, Og skal denne Optælling strække sig til alle, saawel militaires som civiler.

3.

IKjøbstæderne skal denne Folketælling besørge under Magistraternes Bestyrelse af Rodemesterne som skal gaae fra Huus til Huus for efter Huusfaderens Anwiisning og wed hans Hjelp at optegne de udi ethvert Huus forefindende Personer tilligemed de Efterretninger, som herefter oenhwer især forlanges, samt, naar fleere Familier boe i et Huus, da særskildt for sig at anføre hwer Familie tilligemed de dertild hørende Personer, og skal under denne Tælling i Kiøbstæderne indtages, som meldt, alle saawel geistlige og civile som militaire, der sammesteds maatte ligge i Qvarteer men de militaires, som ligge enten i Fæstninger der ey tillige ere Kiøbstæder, eller i Caserner, besørge tilligemed deres Familier, efter en Foranstaltning fra wedkommende Collegio optalte paa hwilken Maade samme formenes lettest at kunde skee; Hwad derimod Tællingen paa Landet angaaer, da skal Præsterne, ligesom i Aaret 1769 hwer for sit Sogn med Annexer forrette samme hworudi Degn og Skoleholder i hwer Sogn og Annex skal være pligtige at gaae dem til Haande og skal samme skee saaledes at Præsterne, hwer i sit Sogn forud fra Prædikestolen indkalde at møde for sig den næstkommende 1ste Juli, Huusfædrene fra saa mange Byer og Gaarde eller Huuse hwis Indwaanere han anseer paa den Dag at kunde faae optalt, for at angiwe de Personer, som opholde sig i deres Gaarde eller Huuse samt tillige for hwer Person især at meddeele de øwrigte Efterretninger, som herefter ommeldes og skal Præsten saaledes, efter foregaaende Bekjendtgørelse fra Prædikestolen paa hwer af de efterfølgende Søndage fortsætte Tællingen indtil samtlige Sognets Indwaanere ere optalte og Præsten ower dem har forfattet Liste, paa hwilken Gaardmændene med deres Familier skal anføres for sig og Huusmændene med deres Familier for sig; Og skal i de Sogne hwor Howedgaarde ere beliggende Howedgaards Eyeren eller de Personer, som disse paa deres Wegne lade møde, være pligtige tillige at medbringe udførlig skriftlig Underretning om alle dem som opholder sig paa Howedgaardene.

4.

Til Regel ved Tællingen saawel i Kiøbstæderne som paa Landet skal antages, at enhver ved Tællingen regnes til det Huus, hwori han sower, at naar en Person som sædwanlig sower i et Huus er frawærende enten alene i Forretninger i Landet eller og Udenlands med det forsæt at komme tilbage for eksempel til Søes da regnes til den Familie fra hwilken han er bortreist og til hwilken han agter sig tilbage; At ligesom Tællingen oweralt maa skee Gaard – og Huuswiis, saaledes at for hwer Gaard eller Huus anføres alle deri wærende Personer, saa skal og i Listerne anføres hwer Persons fulde Nawn tillige med deres Alder hworwed iagtages at det løbende men ikke det opfyldte Alders Aar anføres for eksempel ved nyefødte børn skriwes 1 og wed den som er i sit 26de Aar skriwes 26 ikke 25. – At for hwer Person anføres hwad han er i Huuset, saasom Mand , Kone, Børn, ægte eller uægte af første, andet, eller hwilket Egteskab, Slægtning og hwor nær Tieneste Tyende, samt Swend og Dreng, til Leye Boende logerende indqwareret og saa widere; At for hwer Person gjøres forklaring om den er giwt, første, anden eller hwilken Gang, eller ugiwt, eller i Enkestand, den første, anden eller hwilken Gang, At Personernes Titel, Embede, Forretning, Haandwærk eller Nærings Wey anføres, samt saawidt de maatte wære wanføre eller lewe af Almisse.

5.

Paa det at Tællingslisterne kan naae den mueligste Grad af Tydelighed hwortil især kræwes, at de alle saawidt passende, maae wære indrettede paa lige Maade og efter lige Regler, tilskikkes Eder herwed til Uddeeelse saawel til Magistraterne i Kiøbstæderne som Præsterne paa Landet, trykte udfyldte Schemata som wise, hworledes de Personer, som tælles bør anføres og i hwilke Rubriqwer de om dem forlangte Efterretninger anmærkes; Foruden disse udfyldte Schemata følger og til Lettelse i Arbeidet nogle til Listernes Forfærdigelse lewerede Ark Papiir, hworpaa alene Rubrikerne med deres Titler ere anførte.

6.

Naar Listerne saaledes efter Schema ere forfattede og fuldførte, skal de i Kiøbstæderne igjennemsees af Magistraten eller Byefogden, som retter eller lade rette de feyl og Mangler som derwed forefindes og derefter indsender samme til Dig Geheimeraad Guldberg for fra Dig, tilligemed de Anmærkninger Du wed samme maatte finde at tilstilles Wores Rentekammer, men de af Præsterne paa Landet for deres Sogne og Annexer forfattede Lister tilstilles Prowsterne, for af disse nøye at eftersees, om wed en eller anden Person nogen af de forlangte Efterretninger som forlanges maatte wære forglemte, og i saa fald igjen at tilstille wedkommende Forfatter til at at udfylde de manglende, og naar Prowsterne derefter hwer hawe samlet Listerne i foreskrewne form, indsendes de til Dig Biskop Hee som naar intet derwed findes at erindre, ligeleedes indsender dem til Wores Rentekammer; Derefter J Eder allerunderdanigst hawe at rette og samtlige Wedkommende sligt til Efterretning at tilkjendegiwe med Opmuntring herpaa at anwende al muelig Fliid og Nøyagtighed; I øwrigt indberettes Os af Eder at I denne Wores Befaling hawer bekommet. Befalende Eder Gud!

Skrewet paa Wort Slot Christiansborg udi Wores Kongelige Residents Stad Kiøbenhavn den 11te Maji 1787.
Under Wor Kongelige Haand og Signet
Christian R. Schack Rathlou. Luxdorph. Aagaard.

Til

Geheime Raad og Stiftbefalingsmand Hrr Owe
Høegh Guldberg og Biskop Hr Jørgen Hee.

2

Kongelig befaling om folketælling 1801.

Instruks for folketællingen 1801.

Bilaget modtaget af Kim Melchior og indsættes efter aftale med denne.

Circulaire.

Christian den Syvende, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, de Venders og Goters, Hertug udi Slesvig, Holsten, Stormarn, Dytmersken og Oldenburg

Vor Gunst.

Overbeviist om den Nytte, som nøiagtig Kundskab om Folketallet i Vore Riger og Lande efter Alder, Kjøen og Næringsvei medfører, have vi allernådigst besluttet, at en sådan Folketælling skal foretages overalt, såvel i Kjøbstæderne som på Landet i Danmark og Norge, og samme tage sin begyndelse næstkommende 1ste Februar, der er en Søndag, og, forsåvidt samme ikke på den Dag kan fuldendes, fortsættes de efterfølgende Søndage.

Ved denne Tælling iagttages den Regel, at de Børn, som fødes efter den 1ste Februar, men førend Tællingen endnu er fuldendt, ansees som ufødte og tælles ikke; hvorimod de Personer, som måtte døe i det Tidsrum fra Tællingens Begyndelse indtil den er fuldendt, tælles som levende, på det af den hele Optælling kan erfares Folkemængdens virkelige Tilstand på den bestemte Dag."

Under tællingen inddrages alle og enhver, af hvad Stand de være maatte, saavel Indfødte som Fremmede, der paa den bestemte dag opholde sig her i Rigerne, samt de Indfødte, der vel kunne være fraværende paa Reiser, men om hvilke vides, at de enten her have deres sædvanlige Opholdssted, eller at de igjen agte sig tilbage for her at etablere sig.

Ligesom Vi ved Reskript til samtlige Vore Stiftsbefalingsmænd og de af Vore Amtmænd i Danmark, der have Kjøbstæder under sig, saavel som Vor Oberberghauptmand paa Vor Bergstad Kongsberg have befalet, at Optællingen i Kjøbstæderne skal besørges, under Magistraternes Bestyrelse, af Rodemestrene, saaledes ville Vi, at denne Optælling paa Landet skal skee af Sognepræsterne, og at Degnen samt Skoleholderne i ethvert Sogn og Annex skulle gaae dem tilhaande derved.

For at lette Arbeidet ved Optællingen, maa det være Præsterne tilladt, hver i sit Sogn, fra Prædikestolen at indkalde, til at møde for sig paa fornævnte 1ste Februar, Huusfædrene fra saa mange Byer og Gaarde eller Huse, hvis Indvaanere de formeene at kunne paa den Dag faae optalte, for at angive de Personer, som opholde sig i deres Gaarde eller Huse, samt tillige for hver person især at meddele de øvrige Efterretninger, som herefter ommeldes.

Og have Præsterne saaledes, efter foregaaende Bekjendtgjørelse fra Prædikestolen, paa hver af de efterfølgende Søndage at fortsætte Tællingen, indtil samtlige Sognets Indvaanere ere optalte og der, over dem, ere blevne forfattede Lister.

I de Sogne hvor Hovedgaarde ere beliggende, bør Hovedgaards-Eierne, eller de Personer, som paa deres Vegne møde, være pligtige, tillige at medbringe udførlig skriftlig Underretning om alle dem, som opholde sig paa Hovedgaardene.

Under Tællingen regnes enhver til det Huus, hvori han sover. Naar en Person, som sædvanligen sover i et Huus, er fraværende, enten alene i Forretninger i Landet eller og udenlands, med det Forsæt at komme tilbage, f. Ex. til Søes, da regnes han til Familie, fra hvilken han er bortreist og til hvilken han agter sig tilbage. Ligesom Tællingen overalt bør skee Gaard- og Huusvis, saaledes at for hver Gaard eller Huus anføres alle de deri værende Personer, saa bør ogsaa i Listerne hver Persons fulde Navn anføres tillige med dens Alder, hvorved, ihenseende til Navnet, iagttages: At naar usædvanlige Navne forkomme, der kunne foranledige Uvished om Personernes Kiøn, maae dette tillige i Listerne benævnes, og i henseende til Alderen, at det løbende, men ikke det opfyldte Alders Aar anføres, f. Ex. ved nyfødte Børn skrives 1, og ved den som er i sit 26de Aar, 26 og ei 25.

For hver person anføres hvad den er i Huset, saasom Mand, Hustrue, Barn, Slægtning og da hvor nær, Tienestetyende, samt Svend og Dreng, til Leie boende, Logerende, Inkvarterede o. s. v. For hver Person maae giøres Forklaring om den er gift første, anden eller hvilken Gang, eller ugift eller i Enkestand første, anden eller hvilken Gang.

Ligeledes maae Personernes Titel, Embed, Forretning, Haandverk og Næringsvei eller hvad de leve af, anføres, samt saavidt de maatte være vandføre eller leve af Almisse. I Særdeleshed anmærkes ved Huusmænd paa Landet om de have Jordbrug eller anden Næringsvei.

I øvrigt, naar flere Familier boe i et Huus eller Gaard, da bør hver familie særskildt anføres tilligemed de til samme hørende Personer.

Paa det at Tællings-Listerne kunne naae den mueligste Grad af Tydelighed, hvortil især udfordres, at de alle, saavidt passende, indrettes paa lige Maade og efter lige Regler, maae Vedkommende meddeles de hosfølgende trykte Schemata, der vise, hvorledes de Personer, der tælles, bør anføres, og i hvilke Rubriker de om dem forlangte Efterretninger bør anmærkes. Ligeledes maae Vedkommende til Lettelse i Arbeidet meddeles det til Listernes Forfattelse tilstrækkelige Antal Ark Papir, hvorpaa Rubrikerne med deres Titler ere aftrykte.

Naar Listerne efter Schema ere forfattede og fuldførte af Præsterne for deres Sogne og Annexer, skulle samme tilstilles Provsterne, for af disse nøie at eftersees: om ved een eller anden Person nogen af de Efterretninger, som ere anbefalede, maatte være forglemte, i hvilket Fald Listerne igien bør tilstilles vedkommende Forfatter, for at udfylde det manglende.

Derefter maae disse Lister fra Provsterne tilsendes vedkommende Amtmænd, enhver for sit Amt, der ligeledes have at igiennemsee , og, efter Omstændigheder, at lade Listerne, ifald det behøves, af deres Forfatter omgiøres, førend de fra dem blive indsendte til Stiftsamtmænd og Dig, der, når intet ved Listerne findes at erindre, have at indsende samme til Vort Rentekammer.

I øvrigt maae Vedkommende opmuntres til, uden Fordomme at anvende paa Optællingen al muelig Fliid, samt derhos advares om, at drage Omsorg for, at denne Forretning skeer med mueligste Nøiagtighed, da de i modsat Fald, om Listerne nemlig ikke findes indrettede saaledes, som befalet er, maae vente at erholde samme fra Rentekammeret tilbagesendte til Rettelse og Manglende Udfyldelse.

Derefter Du Dig allerunderdanigst haver at rette og den fornødne Foranstaltning i Overensstemmelse hermed at lade føie.

Befalende Dig Gud, Skrevet i Vor Kongelige Residentsstad Kiøbenhavn den 28 November 1800.

Efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigste Befaling

Moltke, Colbjørnsen, Knudsen, Monrad/ Westergaard

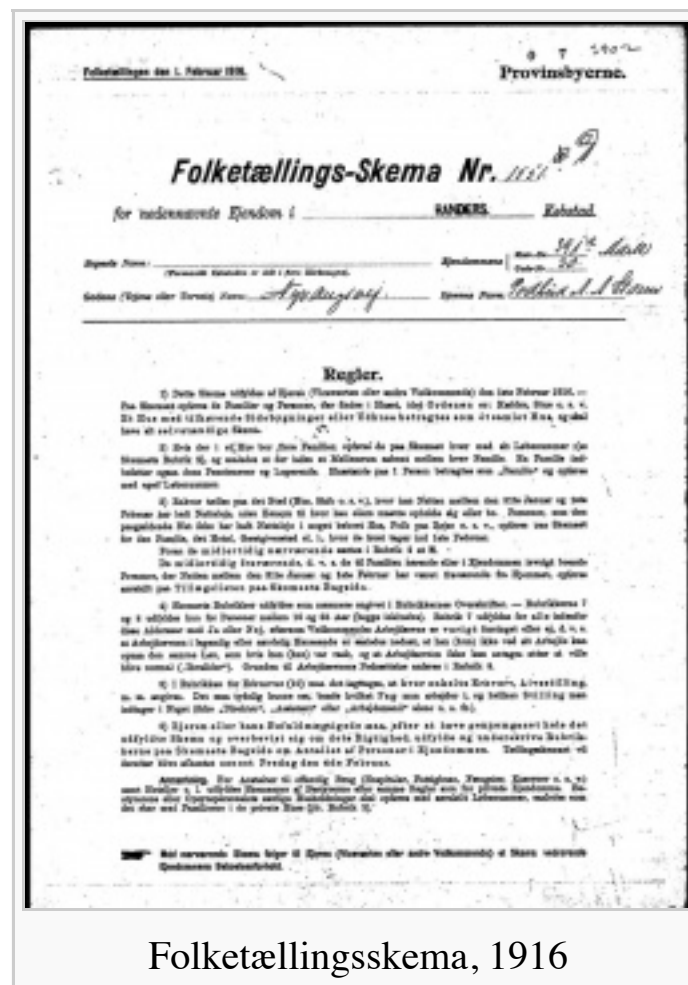
Folketælling

Fra DIS-wiki

En **folketælling** er en officiel optælling og/eller registrering af alle personer, som bor eller opholder sig indenfor et bestemt område. Det kan være et land, et amt, en by eller et sogn. Optællingen foretages som regel på en bestemt dato, og giver dermed et øjebliksbillede af befolkningens sammensætning. De indeholder altså hele befolkningen både de kendte og de ukendte.

Som kilde i slægtsforskningen er folketællinger interessante, fordi de fortæller, hvilke personer, der på denne dag boede i hver husstand, og hvordan de er i familie med hinanden. Derudover indeholder folketællingerne oplysninger som alder, fødselsdag og fødested, der gør det nemmere, at finde personerne i kirkebøgerne.

Denne artikel handler primært om folketællinger fra det danske monarki. Vedrørende folketællinger fra Storbritannien og USA, se under Census.

Indholdsfortegnelse

- 1 Folketællingsår
  - 1.1 Datoer
- 2 Gennemførelsen
- 3 Registrerede oplysninger
- 4 Tabtgåede folketællinger
- 5 Tilgængelighed
- 6 Hertugdømmet Slesvig
  - 6.1 Perioden til 1864
  - 6.2 1864-1920
- 7 Kilder
- 8 Indtastede folketællinger
- 9 Eksterne henvisninger

Folketællingsår

Den første folketælling i Danmark blev gennemført i 1769. Den viste, at der på det tidspunkt var 797.584 indbyggere i kongeriget Danmark, hvoraf de 80.000 boede i København. Frem til 1970 blev der gennemført ialt 27 landsdækkende folketællinger.

Landsdel	Folketællingsår
Kongeriget Danmark	1769, 1787, 1801, 1834, 1840, 1845, 1850, 1855, 1860, 1870, 1880, 1885 (kun København) 1890, 1901, 1906, 1911, 1916, 1921, 1925, 1930, 1935, 1940, 1945, 1950, 1955, 1960, 1965 og 1970
Slesvig	1769, 1803, 1835, 1840, 1845, 1855, 1860
Holsten	1769, 1803, 1835, 1840, 1845, 1855, 1860 og 1864
Lauenburg	1845, 1855 og 1860
Grønland	1834, 1840, 1845, 1850, 1855, 1860, 1870, 1901, 1911, 1921, 1925, 1930, 1935, 1940, 1945, 1950, 1955, 1960, 1965 og 1970

Færøerne	1801, 1834, 1840, 1845, 1850, 1855, 1860, 1870, 1880, 1890, 1901, 1906, 1911, 1916, 1921, 1925, 1930, 1935, 1940, 1945, 1950, 1955, 1960, 1965 og 1970
Trankebar	1835
Frederiksnagore	1840
Dansk Vestindiske øer	1841, 1846, 1850, 1855, 1857, 1860, 1870, 1880, 1890, 1901, 1911

Efter 1970 bliver der ikke gennemført folketællinger i traditionel forstand. I stedet bliver der med jævne mellemrum gennemført systematiske udtræk af Det Centrale Personregister (CPR-registret), som blev oprettet i 1968.

Derudover er der gennemført en række lokale folketællinger eller mandtal (<https://www.slaegtogdata.dk/kilder/ekstraordinaere-folketaellinger>) i dele af landet, herunder: Sjællands stift 1771, København 1885 og 1895, Aalborg og Nibe 1819.

Datoer

De første folketællinger blev gennemført om sommeren. I perioden 1801-1921 foregik tællingerne i februar og fra 1925 om efteråret.

- 1769: 15. august
- 1787: 1. juli
- 1801: 1. februar
- 1834: 18. februar
- 1840-1921: 1. februar
- 1925-1950: 5. november
- 1960: 26. september
- 1965: 27. september
- 1970: 9. november

Gennemførelsen

Det overordnede ansvar for gennemførelsen af folketællinger lå i begyndelsen hos Rentekammeret. I 1797 overgik ansvaret for så vidt angik Danmark, Norge, Færøerne og Grønland til det Dansk-Norske Tabelkontor. Det blev senere til Statistisk Bureau (1850), Statistisk Departement (1913) og endelig Danmarks Statistik (1966). I Hertugdømmerne lå det overordnede ansvar hos Tyske Kancelli.

Den praktiske gennemførelse påhvilede i købstæderne magistraten, hjulpet af rodemestrene. I landsognene lå ansvaret hos sognepræsten, der skulle hjælpes af degne og skoleholdere. Afvigende herfra lå ansvaret i Hertugdømmerne hos herredsfogederne. I praksis foregik folketællingerne i nogle tilfælde ved, at listeføreren (rodemester, degn eller betroet gårdmand) gik fra hus til hus for at tælle beboerne. I andre tilfælde blev beboerne sammenkaldt efter gudstjenesten om søndagen, hvor sognepræsten så talte op.

Ved den første folketælling i 1769 skulle de lokale myndigheder blot indberette de samlede tal. Derfor er denne folketælling ikke særlig interessant i slægtsforskningssammenhæng. Der findes dog enkelte sogne og byer, hvor lokale lister med mere udførligt indhold er bevaret. Fra 1787 er alle folketællinger foretaget ved hjælp fortrykte skemaer. Den første folketælling, der blev registreret direkte på hulkort og magnetbånd, var i 1965.

Registrerede oplysninger

Indholdet af folketællingerne er skiftet gennem årene således:

År	Indhold af folketællingen
1787, 1801/3	adresse, navn, familiestand, alder, ægteskabelig stilling, ægteskabs nummer, erhverv
	adresse, navn, alder, ægteskabelig stilling, erhverv/familiestand (i Holsten også

1834/5, 1840	religion)
1845	adresse, familier/husstand, navn, alder, ægteskabelig stilling, fødested, erhverv/familiestand
1850	adresse, familier/husstand, navn, alder, ægteskabelig stilling, fødested, erhverv/familiestand, handicap
1855, 1860	adresse, familier/husstand, navn, alder, ægteskabelig stilling, fødested, erhverv/familiestand, religion, handicap
1870	adresse, familier/husstand, navn, alder, ægteskabelig stilling, fødested, erhverv, familiestand, religion, handicap
1880, 1890	adresse, familier/husstand, navn, køn, alder, ægteskabelig stilling, religion, fødested, erhverv/familiestand, handicap
1901, 1906, 1911	adresse, matikelnr, navn, køn, fødselsdato, ægteskabelig stilling, religion, fødested, opholdssted, erhverv/familiestand, arbejdsplads, handicap
1916	adresse, navn, køn, fødselsdato, religion, erhverv/familiestand, handicap

Tabtgåede folketællinger

De udfyldte folketællingsskemaer fra 1787 og senere skulle indsendes til centraladministrationen. De fleste af dem er stadig bevaret og findes på Rigsarkivet. Der er dog visse undtagelser se Tabte folketællinger (<http://www.dis-danmark.dk/kipkort/tysk/tabtfolk.html>) .

En del skemaer er gået tabt i tidens løb. Hertil hører det meste af København 1834 og en række købstæder 1840. Men der mangler også enkelte sogne i de fleste andre folketællinger. Ved folketællingerne 1935, 1945 og 1955 blev de originale skemaer makuleret efter den statistiske behandling. Fra disse år er der altså kun bevaret de samlede tal.

År	Tabtgået
1787	Christiansø Sogn
1801	Fuglslev Sogn (kun delvis), Brede Sogn, Frederiksborg Slotssogn
1834	Staden København med undtagelse af Skt. Annæ Østre og Skt. Annæ Vester kvarterer
1840	Frederikshavn, Mors (hele øen med Nykøbing Mors), Mariager, Grenå, Husby Sogn, Sønder Nisum Sogn, Varde, Middelfart, Fåborg, Korsør (kun delvis), Frederikssund, Svaneke, Præstø, Rødby
1845	Husby Sogn, Sønder Nisum Sogn, Jordrup Sogn, Lejrskov Sogn, Galmsbüll sogn
1850	Hyllebjerg Sogn, Hornum Sogn, Stouby Sogn, Kværndrup Sogn
1855	Store dele af Slesvig
1880	Hobro, Brønshøj Sogn
1890	Gentofte Sogn

Tilgængelighed

De bevarede folketællingsskemaer er en vigtig kilde i slægtsforskningen. Ifølge arkivloven er de frit tilgængelige efter 75 år. De fleste ældre folketællinger er i dag mikrofilmet og findes på alle Statens Arkivers læsesale samt på mange lokalarkiver. De kan også købes gennem Statens Arkivers Filmningscenter i Viborg.

Siden 1992 har en kreds af flere hundrede frivillige arbejdet med indtastning af folketællinger i Kildeindtastningsprojektet. Der er allerede indtastet over 14 millioner personer fra forskellige folketællinger, herunder de komplette folketællinger 1787, 1801, 1834, 1840 og 1845 fra kongeriget samt 1803 og 1845 fra Hertugdømmet Slesvig.

AF FT 1803 fra Hertugdømmet Holsten er 50% indtastet, ligesom flere FT fra Grønland og Færøerne er færdiggjort. Disse indtastede folketællinger er tilgængelige via Dansk Demografisk Database (<http://ddd.dda.dk>) online eller på CD.

I forbindelse med projektet Arkivalier Online indscanner Statens Arkiver folketællingerne 1787, 1801, 1834, 1840, 1845, 1850, 1855, 1860, 1880, 1890, 1906, 1911, 1916 fra kongeriget (uden Sønderjylland) og 1921, 1925 og 1930 fra kongeriget incl. Sønderjylland og gør dem tilgængelige via Internet.

Hertugdømmet Slesvig

Perioden til 1864

Folketællingslisterne fra hertugdømmet Slesvig er indtastet på DDA (<http://www.ddd.dda.dk>) og fremover tilgængelige på Arkivalieronline.

Registreringen blev foretaget efter jurisdiktioner, og ikke - som i Kongeriget - efter sogn. Jurisdiktionerne specielt i godsområderne i den østlige del af hertugdømmet er på landkortet et spraglet puslespil, der kan opdele ét sogns beboere på mange forskellige folketællingsprotokoller. Se oversigt på Wikipedia ([http://da.wikipedia.org/wiki/Slesvigs_amter_\(f%C3%B8r_1864\)](http://da.wikipedia.org/wiki/Slesvigs_amter_(f%C3%B8r_1864))) og brug DigDag (<http://www.digdag.dk>) : lav en dobbeltsøgning på *sogn* og retslig inddeling *herred*, og nærlæs derpå f.eks. forholdene på Sundeved

På arkivalieronline skal de slesvigske folketællinger findes som en undergruppe under *Stedbetegnelse*

Sognene er de samme, som kendes fra kirkebøgerne på arkivalieronline hhv. de sydslesvigske mikrokort. I billedfilerne på arkivalieronline vil der ofte være beboere fra flere sogne på hvert billede; normalt er det markeret med blyantskrift på arket, hvilken husstand der hører til hvilket sogn. Men i marsksognene vil det ofte være umuligt at se, hvilket sogn en bestemt familie var tilknyttet. Her vil man opleve, at samme billed-serie findes i flere sogne-mapper. Dette er markeret med en såkaldt *plakat*, en moderne maskinskrevet oversigt over indholdet af de følgende filer.

Jurisdiktionerne er f.eks.

- herred
- købstad
- godsdistrikt, f. eks. Augustenborg godsdistrikt
- 1. Angler godsdistrikt
- 2. Angler godsdistrikt
- oktrojerede koge
- fogderi
- landskab

Amterne

Amtsinddelingen fra 1920 og frem, dvs. efter genforeningen er brugt både i Sønderjylland og Sydslesvig. Dermed synliggøres den nyopdeling omkring Tønder og Flensborg, som genforeningen medførte. Det betyder følgende:

- Nørre Tyrstrup herred: Vejle amt
- Ærø: Svendborg amt
- Bov: Aabenraa amt

Undtagelser herfra:

- Kongerigske enklaver: foreløbig Ribe amt
- Riberhus birk med sogne i Haderslev og Tønder amt: foreløbig Ribe amt

1864-1920

Sønderjylland blev en del af Preussen efter krigen i 1864. Den preussiske forvaltning gennemførte folketællinger i perioden, men destruerede listerne, når de var evalueret af statistikerne.

Kilder

- Metode og Data nr. 84, 2001:1
- Ole Degn, *Alle skrives i mandtal, Folketællinger og deres brug*, Akivernes Informationsserie, Rigsarkivet, 31 s., 1991.

Indtastede folketællinger

(ud over FT på DDA)

- Guldager 1787 (<http://www.el-vis.eu/aner/media/FT87%20Guldager%20%20Folket%C3%A6lling.pdf>)

Eksterne henvisninger

- Dansk Demografisk Database (<http://ddd.dda.dk>) - med indtastede (afskrevne) folketællinger.
- Arkivalier Online (<http://www.arkivalieronline.dk>) - med indscannede folketællinger.
- Føroya Landsskjalasavn (<http://www.history.fo/>) - med indscannede folketællinger for Færøerne.
- Statens Arkiver (http://www.sa.dk/content/dk/mest_brugte_arkivalier/sadan_bruger_du_de_mest_brugte_arkivalier/folketallinger_-_en_vejledning) - vejledning om folketællinger.

Kilder til slægtsforskning

Arkiv: Aviser - CPR-register - **folketælling** - fæsteprotokol - kirkebøger - landbrugstællinger - lægdsruller - melderegister - skattemandtaller - skattebøger - skifteprotokol

Lokalt: Kirkegårde

Internettet: Danish Family Search - Dansk Demografisk Database - DIS-Navneregistre - Finnholbek.dk - Nygaards Sedler - Odensedatabasen - Politiets Registerblade - Wads Sedler - Wadschier.dk

Billeder: Gamle Odensebilleder

Opslagsværk: Dansk biografisk Lexikon - Jysk Ordbog - Ordbog til det ældre danske Sprog - Salmonsens Konversationsleksikon - Trap Danmark - Trap Slesvig - vejviser - Weilbachs Kunstnerleksikon

Hentet fra "<http://wiki.dis-danmark.dk/index.php/Folket%C3%A6lling>"

Kategorier: Folketælling | Personregistrering

- Denne side blev senest ændret 18. november 2014 11:01.
- Indholdet er udgivet under GNU Free Documentation License 1.2.